

Житије светог Симеона Немање

[Приредио Димитрије Богдановић, Објављено по књизи: "Свети Сава: Сабрани списи", Просвета и Српска књижевна задруга, Београд 1986.]

[О наслеђу светога манастира овог преподобним оцем нашим и ктитором господином Симеоном и о житију његову какво би пред Богом и људима]

Оче, благослови!

Наш свети манастир овај, као што знате, било је ово место као пусто ловиште зверова. Када је дошао у лов господин наш и самодржац, Стефан Немања, који је царевао свом српском земљом, и када је он лови овде, изволи му се да овде, у овом пустом месту, сагради манастир овај на покој и умножење монашког чина. Јер нека је знано свима нама и другима, да Бог, који твори људима на боље, не хотећи људске пропасти, постави овога ваистину приближенога господина нам и оца, овога самодржавнога господина, нареченога Стефана Немању, да царује свом српском земљом. И пошто је обновио очеву дедовину и још више утврдио Божјом помоћу и својом мудрошћу даном му од Бога, и подиже пропалу своју дедовину и придоби од поморске земље Зету са градовима, а од Рабна оба Пилота, а од грчке земље патково,

све Хвосно и Подримље, Кострц, Дршковину, Ситницу, Лаб, Липљан, Глбочицу, Реке, Ушку и Поморавље, Загрлату, Левче, Белицу. То све мудрошћу и трудом својим све ово придоби што му је припадало од српске земље, а одузето му некада насиљем од своје дедовине. И уз помоћ Божју владавина његова примила је одасвуд мир и тишину, јер овај ваистину диван и страшан постаде свима који живе око њега, пошто је владавина његова била 37 година сачувана и цела и ни од кога повређена.

Јер како ћемо овога назвати? Владарем ли, а уз то и учитељем? Јер утврди и уразуми срца свију и научи нас како правоверни хришћани треба да држе праву веру у Бога. Прво на себи благоверност показа, а потом друге научи, цркве освети, манастире сазда, светитеље у сласт слушајући, јереје штујући, а према монасима гајећи велику смерност и љубав, безнадежним нада, убогим заступник, ништима хранитељ, наге у свој дом уводећи одеваше их, сирочад нахрани, удовице оправда, слепим и хромим и немоћним и глухим и немим ваистину мати постаде. И просто рећи: све своје имање у зајам издаде, јер постаде други Авраам странопримац, земаљски анђео, небески човек. "Стога га и Бог преузнесе и дарова му име које је изнад свакога имена"(1), имену његову поклонише се сви

народи.

Сам сазда манастире: прво у Топлици светога оца Николе, и други тамо Свету Богородицу у Топлици; потом опет сазда манастир Светог Георгија у Расу. И свима тим манастирима сатвори управу као што треба. А после тих овај наш свети манастир сазда, који и посвети имену пресвете Владичице наше Богородице Добротворке, сздавши од мала и до велика, и села предаде манастиру заједно са другим правима манастиру, иконама и часним сасудима и књигама и ризама и завесама, и што је писано у златопечатној повељи његовој, а још је и у цркви написано на зиду, и са клетвом и са везом да нико не измени његова предања, као што слушате и у овим књигама напред о томе реч.

Божјом помоћу и својим трудом то све стече. И када је владавина његова уз Божје садејство добила мир и тишину одасвуд, усхте и сатвори себи пријатељем великога цара грчкога, Богом венчаног кир Алексу Комнена, и узе његову кћер за благороднога и љубљенога сина Стефана, кога и одреди да му буде намесник. А овај благоверни и христољубиви господин, пречасни старац, подвизаваше се да се у дан страшнога суда приброји у неки број са онима

који су угодни Богу, и како би којим добрим делима добио оно рајско и неисказано насеље, нарочито жељаше како би му било могуће да прими анђелски и апостолски образ. И подвизаваше се да журно последује речима Владике: "Узмите јарам мој на се, јер сам кротак и смиран срцем, и наћи ћете покој душама вашим: јарам је мој благ и бреме моје лако"(2). Јер каже Писмо: "Љубав Божја привезана је у вернима"(3). А за овог блаженог старца сигурно се привеза ка вери његовој речено: "Ко љуби оца или матер више него мене, није мене достојан, и ко не узме крста свога и за мном не иде, није ми подобан"(4). "Јер сваки који остави дом или њиве или имање или жену или децу или браћу или оца или матер имена мога ради, примиће стоструко и наследиће вечни живот"(5).

Богољубни отац наш и ктитор желећи примити живот вечни, молбе узашиљаше ка премилостивом Владици, да га не лиши жеље. Прошло је много времена, пошто је сачувао државу 37 година у моћи и снази непобедно и неповређено са свих страна, и благородна деца његова била су подигнута у благоверности и чистоти.

О владавини његовој и држави његовој не исписасмо по реду, што слушамо и видесмо, да се не умноже речи. Јер свм Бог зна, а ни од

Људи није скривено колики је био његов подвиг за нас и за људска незнања, овога блаженога мужа, господина нам и учитеља, који има Соломонову премудрост, Давидову кротост, Јосифову добру нарав; свима диван и страшан владар владарима и господар господарима, и просто рећи други му неће бити раван. Зато ћу о овом укратко изложити, да се не умножи писање.

Када је навршио 37 година у држави својој, премилостиви Владика не презре мољења његова, којим је уздисао из дубине срца, но милосрдан и трудопримац и наградитељ - хоће да се сви спасу(б). Јер када је дошло време, овај прозорљиви муж сву славу и част овога света сматраше као ништа, и красота овога света изгледаше му као и дим, а Христова љубав растијаше у њему и разараше срце његово као дом спремљен му и пречисти сасуд његову Светом Духу, пошто се неким усељењем у његов ум уселио Христос и водио га.

И тако, пославши, скупи своју благородну децу и све изабране своје бољаре, мале и велике, и скупивши их ка себи, поче им говорити учећи:
- Чеда моја вазљубљена и од мене отхрањена, ево знано је свима вама, како Бог својим промислом постави мене да владам над вама, и

какву озлобљену земљу нашу примих у почетку, и помоћу Божјом и пресвете Владичице наше Богородице, колику моћ имађах, не облених се нити покоја дадох себи, докле све не поправих. И Божјом помоћу додадох вам у дужину и ширину, што је знано свима. А све вас, као и своју децу, отхраних, све до сада, и научих вас да се држите вере правоверне. "А многи иноплеменици устадоше на ме и опколише ме као и пчеле сат, но именован Господњим противљах им се и одолех њима"(7). Зато и ви, чеда моја вазљубљена, не заборављајте учења свога и правовернога закона, који сам ја установио. Јер, држећи ово, имаћете Бога као помоћника себи и пресвету Госпођу Богородицу, и моју, иако грешну, молитву. А мене сада отпустите, владара свога с миром, да виде очи моје спасење, које је спремио пред лицем свију, светлост за откриће народима и у славу(8) вама, пастви мојој. Јер видимо како је "све људско што после смрти не остаје, сујета; неће остати богатство, нити ће сићи слава, јер када смрт дође, све ово ће уништити." Зато се узалуд метемо: "кратак је пут којим течемо, живот наш је дим, пара, земља и прах; за мало се јавља, а убрзо нестаје". Зато је све ваистину сујета(9). Јер

"овај живот је сенка и сан,
јер сваки земаљски мете се ни за што,
као што рекоше Књиге:
када и сав свет стечемо,
тада ћемо се у гроб уселити,
где су заједно цареви и убоги".

Зато, чеда моја љубљена, пустите ме брзо, да
идем видети утехе Израиљеве(10).

Овим поукама поучи их добри господин и добри
пастир. А ови сви много су ридали и говорили
му:

- Не остављај нас сироте, господине, јер ти нас
освети и ти нас научи и ти нас просвети,
пастиру добри, који полагаеш душу своју за
овце(11), јер никада у твоје дане вук не уграби
овцу од Богом преданога ти стада пастве! И у
свих 38 твојих година бисмо сачувани и
отхрањени, и другога господина и оца не
познасмо осим тебе, господару наш!

А он, блажени старац, посаветова их премудрим
речима као отац да престану са ридањем и
сузама; а Божјом вољом изабра благороднога и
љубљенога сина Стефана Немању, зета
боговенчаног кир Алексија, цара грчкога, и
овога им предаде говорећи:

- Овога имајте у место мене, добри корен који је
изишао из моје утробе, и овога постављам на

престо Христом дароване ми владавине!
И сам га венча и благослови га изванредно, као што благослови Исак Јакова, сина свога, сваким благословом(12), и поче га учити да напредује у сваком добром делу у својој владавини, и да буде доброга срца према хришћанском свету, који му предаде, Богом пасену од њега паству, говорећи му:

- Чедо моје љубљено, паси овај мој Израиљ, и пази на њега, водећи га као јагње Јосиф!
Заповедаше му да се о црквама брине и о онима који служе у њима, светитеље у сласт да слуша, и црквене слуге, и јереје да поштује, и над црнорисцима да бди, "да би се молили за тебе, и да ни у чем не будеш зазоран пред Богом и људима". И другога свога благодарнога и љубљенога сина, кнеза Вукана, благослови и постави га за великога кнеза, и одели му довољно земље, и даде и њему заповести дане овоме. И постави их добри отац обојицу преда се, и говораше им:

- "Синови, не заборављајте мојих закона, а срце ваше нека чува речи моје, јер дужина живљења и године живота и света додаће вам се. Милостиње и вера нека вас не остављају, привезите их о свој врат и напишите на таблици срдаца својих, и наћи ћете благодат. И помишљајте добро пред Богом и људима. Уздајте

се свим срцем у Бога, а својом премудрошћу не величајте се. На свима путевима својим знајте да прави буду путеви ваши и ноге ваше неће се спотицати. Не будите мудри за себе, а бојте се Господа и уклоните се од свакога зла; тада ће тело ваше имати исцељење и кости ваше одмор. Поштујте Господа од својих праведних трудова и дајите му првине од својих плодова праведних, да би се испуниле житнице ваше мноштвом пшенице, а пивнице ваше да би вино точиле. Синови, не губите снаге у казни Господњој, нити клоните обличавани од њега. Јер кога љуби Господ, онога кара, и бије свакога сина, кога прима. Блажен је човек који је нашао премудрост и онај смртни који је видео разум. Јер боље је њу куповати, него ризнице злата и сребра; скупља је од драгоценог камења; не противи јој се ништа лукаво, а слатка је свима који јој се приближују. Свака друга драгоценост недостојна је, јер дужина живота и године живота су у њеној десници, а у левици њеној је богатство и слава. Из уста њених излази правда, а закон и милост носи на језику. Путеви њени су путеви добри, и све стазе су у миру. Дрво је живота свима који се држе ње и који се ослањају на њу, као на Господа тврда"(13). Јер ја вам дајем ову заповед: да љубите брат брата, не имајући међу собом никакве злобе. Овоме, као и

од Бога и од мене посађеном на престолу моме, ти се покуравај и буди му послушан. А ти опет владајући не вређај брата свога, но имај га у почасту. "Јер ко не љуби брата свога, Бога не људи. Бог је љубав. Зато ко љуби Бога, нека љуби и брата свога"(14). Јер о овом сав закон апостоли научише, мученици венчани бише и пророци висе.(15) "Зато ако хоћете и послушате мене, добра земаљска уживаћете; ако ли нећете и не послушате ме, оружје ће вас појести"(16). А вама, синови моји љубљени, нека вам буде мир од Господа Бога и Спаса нашега Исуса Христа и Дух Божји нека почива на вама, крепећи и покривајући вас од свију видљивих и невидљивих непријатеља и водећи вас у миран пут.

Мир буди вама, властело моја и бољари! Мир буди и вама млађи, које вас отхраних од рођења матера ваших! Мир буди вама свима, стадо Христово духовно, које ми Бог предаде, и напасавши вас сачувах неповређене, као добар пастир душу своју полагајући за вас(17). Зато вас молим, држите упутство моје, оца нашега. "Бога се бојте, цара поштујте"(18), просвећујући цркве, да и оне вас просвете, епископе слушајући, јереје имајући у част и према монашком чину имајући смерност, да се моле за вас. А ви међу собом правду и љубав имајући, не заборављајте

милостиње. И "благодат Господа нашега Исуса Христа и љубав Бога и Оца и заједница Светога Духа нека буде са свима вама. Амин"(19).

И после овога, као што и раније писасмо, предаде им да међу њима царује вазљубљени син његов Стефан Немања, и уклони се од народа. А они плакаху и ридаху, гледајући како се растају од таквог господина и пастира. И тако плакаху и ридаху, као што се "чуо и глас у Рами:

Рахиља оплакује децу своју и не може да се утеши!"(20)

Ваистину у недоумици сам како да га назовем. Да ли господином добрим? Да ли учитељем праве вере? Оцем благим? Пастиром, који вером напаса предано му стадо? Просветитељем цркава и учитељем добрих обичаја и који вазда пребива у молитвама? Да ли преизобилним служитељем и љубитељем ништих? Да ли наставником праве вере и учитељем добре вере и чистоте, светлом васељене? Да ли наставником пуним ведре и узором кротости и поста? Да ли наставником премудрости и смислодавцем и укротитељем несмислених? Да ли чуваром стада свога и премудрим бранитељем свију оних који живе око њега? Јер ваистину ово све догоди се на њему. "Јер беше пун премудрости и разума, и благодат Божја беше на њему"(21).

А после свега овога учини да свима буде јављено дело овога премудрога и дивнога мужа, и благословивши свет свој, остави од Бога дану му владавину и све много своје изванредно и различно, пошто се Богу тако изволело и пресветој Владичици Богородици да му неизрециву и свету жудњу засити. Раздавши све своје имање ништима, изиђе од владавине своје и деце своје и жене своје, богоданог првога венца, јер овај не постаде учесник другога брака, но учини себе заједничарем неисказаног и часнога и светоанђелскога и апостолскога образа, малога и великога, и би му наречено име господин Симеон, месеца марта 25, на Свето Благовештење године 6703 (1195). У исти дан и богодана му жена, која је била госпођа свој српској земљи, Ана, и она прими овај свети образ, и би јој наречено име госпођа Анастасија. Када је ово било свршено, отац наш господин дође у наш манастир, који и сазда. Свету Богородицу Добротворку, а госпођа Анастасија оде ка Светој Богородици у Рас. А овај предивни блажени отац наш и ктитор, господин Симеон, пребиваше међу нама у свакој благоверности и чистоти, преуспевајући и учећи све духовним подвигом, говорећи нама који смо око њега: "Узмите јарам мој на се и научите се од мене да

сам кротак и смиран срцем, и наћи ћете покој душама вашим. Јер јарам мој је благ, и бремене моје је лако"(22). Јер ваистину отац наш господин Симеон сатвори писано у јеванђељу, продаде све што имађаше и купи једини бисер бесцени(23), Христа, ради кога све учини, и уподоби се заповести ономе младићу, што му Спас заповедивши рече: "Ако хоћеш да будеш спасен, иди и раздај све своје имање ништима, и узевши крст пођи за мном"(24). Блажени овај старац све ово испунивши, остаде у овом нашем манастиру две године, и умножи стадо Христово монашкога чина. И зажеле на виши духовни степен узићи, видевши како Свето Писмо каже: "Уклоните се од места својих и рођења свога, јер ниједан пророк није примљен у својем отачаству"(25).

Зато и богољубиви господин Симеон зажеле опет отуда да изиђе и странствује, да собом испуни све речено, и нађе реч која каже:

"Они који се уздају у Господа уподобише се Гори Светој, што се никада неће поколебати непријатељским напастима".

Јер тако зажеле изићи прво ради светог места, а друго ћу вам укратко казати.

Овај блажени господин наш Симеон имађаше

три сина. Један најмлађи - не могу га назвати сином, већ робом - кога љубљаше изнад свих, а и овај му неодступно работаше. Јер овај као млађи међу свом браћом и најмлађи, и, просто рећи, видевши немоћ своје природе и умножење грехова својих, учини као и блудни син, оставивши доброга оца и господина, и блажену матер госпођу своју, и благородну, нећу казати браћу, већ господаре своје, и обнажи све безумљем својим. И отидох у тушу страну далеко, хранећи се са свињама, и не насићаваше се њихове хране, мртав би и не оживе, изгубљен беше и на нађе се(26). Јер ради овога блажени отац господин Симеон зажеље ићи у Свету Гору, да као пастир добри потражи одбегло јагње, и да га узевши на раме принесе ка Оцу своме и ка својој вољи, и да од Бога добије награду ради устрањења од својих, да испуни другу жељу срца свога и да нађе љубљено и заблудело јагње своје. И разгоревши се Духом мољаше се Богу, говорећи:

"Цару славе, једини бесмртни, Оче неба и крепости, и који промислом своје доброте нећеш да погине ниједан човек, него да се сви спасу(27), не остави мене да погинем! Јер знам да је велика милост твоја на мени и сада те, Владико, молим, да ми да скончам ову трку!"
И ово рекавши посла по богодаровне му синове.

Када су се они састали са свом властелом и бољарима, и опет по други пут давши им благослов, отиде одатле у Свету Гору, месеца октобра 8. дан, године 6706 (1197). А господину сину своме, који је остао у богоданој му области, заповеди да се брине о свему заповеђеном и о овом нашем манастиру, и да се труди о даљем напретку његову. А блажени отац наш и ктитор господин Симеон, одлазећи постави игумана овом светом месту, изабравши преподобна мужа, по имену Дионисија јеромонаха, и предаде му да се брине и да снабдева стадо Христово, које је у овом светом месту.

А он, блажени, дође у Свету Гору месеца новембра 2. дан. Богоносни и преподобни оци, који живљаху у Светој Гори, примише га с радошћу и с великом почашћу. Прво се усели у манастир Ватопед, јер ту и нађе жељено, заблудело своје јагње; и целовавши га и узевши га на своје раме, како доликоваше, и постави га себи у службу.

И оставши ту мало времена, овај блажени хтеде да као што и овде оправда царство своје, тако и тамо зажеље да нађе место спасења свима који долазе одасвуд. И измоли у цара кир Алексе, пријатеља свога, пусто место ради устројења манастира у Светој Гори. И узе мене грешнога

из Ватопеда у место то, и уселисмо се. И преподобни отац наш остаде са мношом у Светој Гори годину и пет месеци. Ко може исказати подвиге и трудове овога блаженога? Јер, ваистину, сви који су живели у околним крајевима, дивљаху му се гледајући на њему неисказана Божја сахођења, и долажаху к њему на благослов. И ту се преосвећени и богобојажљиви и христољубиви и црнорисци и цео освећени клир Свете Горе не раздвајаху од њега, дивећи се толикој смерности и примеру кротости и учитељу поста и последнику учења светих јеванђеља, према реченом: "Ко хоће да буде старији, нека буде млађи од свију и свима слуга"(28); и, "ако не будете незлобиви као деца, нећете ући у царство небеско"(29). И опет: "Блажени су ништи духом, јер је таквих царство небеско"(30). "Блажени су кротки овде, јер ће тамо бити наследници царства небеског. Блажени су гладни и жедни овде, јер ће се тамо наситити. Блажени су милостиви овде, јер ће тамо бити помиловани. Блажени су чисти срцем, јер ће вазда Бога гледати"(32) и друго остало. Јер блажени отац наш и ктитор, господин Симеон, остаде извршитељ свега овога, и није био зазоран ни у којем добром обичају, но прими спасење са онима који живе Христа ради. И стиже на ливаду мира, међу дрвета красна

узрастом и плодовима, на којима поју слатке птице, где слушавши и поживе мирним и неметежним и богоугодним животом, укоренивши се добро у правој вери и светло сијајући, стојаше као дивно дрво у добром пристаништу, то јест Светој Гори. А посред ове нађе некога жељенога монаха као слаткогласну птицу и пустинољубну грлицу, милу утеху христољубиву старцу, и некада од њега отхрањено јагње, изданак од плода његова и цвет од корена његова, а ту је и добри мирис. Јер, ваистину, зажеле и почину на ливади красној, на којој појаше птица мењајући гласове, и насићиваше се са пет премудрих чула: гледањем, слушањем, мирисом, гласањем и додиром птице. Јер изиђе из отачаства свога на ону свету ливаду, то јест у Свету Гору, и нађе некадашњи манастир, то јест Милеје, Ваведење свете и преславне Владичице Богородице, разваљен сасвим од безбожних ратника. И други већи подвиг узе и потруди старост своју, и мене, ако и недостојна, кога је имао код себе где му работа. Као што овде обнови и устроји све, тако и то свето место подиже, да нас ни тамо не лиши обновљења и помена и уточишта. И скупивши ту довољно монаха, постави некога преподобнога мужа по имену Методија монаха. И управивши све што је на довољство

манастиру и онима који живе у њему, остаде ту осам месеци, вршећи подвиге и неисказана духовна дела, која не може исказати ум човечји. Јер не само ту у манастир свој, него и у свој тој Светој Гори и свима ту манастирима даде преизобилне милостиње, на помен себи и свему своме наследству.

У 7. дан месеца фебруара поче часна старост његова нешто мало слабити. И ту одмах блажени старац господин Симеон позва мене недостојнога и у сваком погледу умањенога, и поче ми са тихошћу говорити свете и часне и слатке речи:

- Чедо моје слатко и утехо старости моје, "сине, слушај моје речи, приклони ухо своје ка мојим речима и нека не пресахну источници живота твога, сачува их у своме срцу. Јер су живот свима који их налазе. Сваким чувањем чувај срце своје, јер од њих су исходишта живота. Уклони од себе оштра уста и увредљиве усне далеко од себе одбаци. Очи твоје нека право гледају и веће твоје да мигом указују на оно што је праведно. Право ходи ногама својима и испољавај путеве своје. Не скрећи ни десно ни лево, јер путеве који су десно зна Бог, а они с лева су развраћени. А ти учи оно што је право, а хоћење твоје у миру да буде. Сине, пази на моју

премудрост ка мојим речима прилажи твоје ухо, да сачуваш моју мисао добру, а осећај усана мојих казујем ти"(33). "Чувај, сине, закон оца твога, не одбаци карања матере твоје"(34). "Сине мој, послушај ме сада и биће блажен, јер блажен је муж који ме послуша и човек који сачува путеве моје. Не мешај се са безумнима. Тражи премудрости, да поживиш. Исправи сведочанства у разум. Јер онај који кори зле примиће себи досаду, а онај који обличава нечастивога, порећи ће себе. Не обличавај зле, да те не омрзне. Обличавај премудрога, и заволеће те. Укажи премудроме на кривицу и биће мудрији, а праведнику поуку и наставиће да је прима. Почетак премудрости је бојазан Господња и савет светих је разум, а разумевати закон добра је мисао. Јер оваким добрим обичајем много ћеш поживети и продужиће ти се године живота"(35).

И подигавши руке своје блажени, положи их на врат мој грешни, и поче плакати жалосно, и слатко целовање дарујући ми поче говорити: - Чедо моје вазљубљено, светлости очију мојих, и утехо и чувару старости моје! Ево већ приспе време нашега растанка; ево ме већ отпушта Владика с миром, по речи његовој, да се испуни речено: "Земља си и у исту земљу ћеш поћи"(36). А ти, чедо, не тугуј гледајући моје разлучење, јер

ова је чаша свима заједничка. Јер ако се овде растајемо, тамо ћемо се опет састати, где више нема растанка.

И подигавши своје пречасне руке и положивши их на главу моју, говораше:

- Благосиљајући, благосиљам те! Господ Бог благословен и поспешиће спасење твоје, и нека ти место земаљског даде благодат и милост и царство небеско, и нека исправи пут течења твога, којим раније од мене потече, имајући нераздвојну са собом, овде и тамо, моју иако грешну молитву!

А ја павши ничице на његове пречисте ноге, са сузама говорих:

- Многих и великих дарова насладих се од тебе, блажени господине мој, Симеоне! Заборавих све, ја јадни и неблагодетни, помешах се са несмисленом стоком и уподобих се њима, бивајући убог добрим делима, а богат страсима, пун срама, лишен слободе у Бога, осуђени од Бога, оплакани од анђела, на смех бивајући бесима, обличаван од своје савести, злим делима својим посрамљен. И пре смрти мртав сам, и пре суда сам себе осуђујем, пре бесконачне муке сам себе мучим очајањем. Због тога, припадам ка пречасним ногама твојим клањајући се, не бих ли ја, неисправљени, због твојих пречасних молитава, неко мало олакшање добио у страшни

онај долазак Господа нашега Исуса Христа!
А када је дошао 8. дан тога месеца, рече к мени:
- Чедо моје, пошљи ми по оца духовнога и по све часне старце Свете Горе, да дођу к мени, јер се већ приближује дан исхода мога!

И пошто је извршена заповест његова, дође множаство монаха као добромирисних цветова који цветају и у тој светој пустињи. Када су дошли к њему, мир и благослов примише међусобно, не даде им отићи од себе, и говораше им:

- Останите код мене док тело моје, опевавши га светим и часним вашим песмама, не погребете!
А блажени старац од седмога дана па све до смрти своје не окуси хлеба ни воде, само се сваки дан причешћиваше светим и пречистим тајнама, телом и крвљу Господа Бога и Спаса нашега Исуса Христа.

У 11. дан тога месеца видех га како се спрема за одлазак и рекох му:

- О, блажени господине Симеоне! Ево се већ спрема благи твој исход у покој твој. Да, већ сам чуо како си благословио наследство своје, али и сада им подај свој последњи благослов!

А он подигавши руке, поче са сузама говорити:
"Тројице света, Боже наш, славим те и

благосиљам те и молим те, и представљам те, јер по трећи пут дајем благослов наследству моме. Господе Сведржитељу, Боже отаца наших, Авраамов, Исааков, Јаковљев и семена праведнога, сачувај их и укрепи у држави бивше владавине моје, и помоћ пресвете Богородице и моја, иако грешна молитва нека је са њима од сада и до века. А пређашњу заповед дајем им: Имајте љубав међу собом!(37) А ко од њих одступи од онога што сам им ја наредио, гнев Божији нека прогута њега и семе његово!" А ја сам на све то рекао:

- Амин!

А када је дошао 12. дана тога месеца, рече:

- Чедо моје, донеси ми пресвету Богородицу, јер такав имам завет, да пред њом испустим дух свој.

И када је била извршена заповест, и вече када је наступило, рече:

- Чедо моје, учини љубав, положи ме на расу која је за мој погреб, и спреми ме потпуно на свети начин, као што ћу и у гробу лежати. И простри рогозину на земљу, и положи ме на њу, и положи камен под главу моју, да ту лежим док ме не посети Господ да ме узме одавде.

А ја све испунивши, изврших што ми је он заповедио.

А сви ми гледасмо и плакасмо горко, гледајући

на овом блаженом старцу таква неисказана Божја провиђења. Јер како је и овде, у држави својој, молио у Бога и даде му, тако ни до овога часа не хтеде да се лиши ниједне ствари духовне, него му Бог све испуни. Јер, ваистину, браћо моја љубљена и оци, чудо беше гледати: онај кога се сви бојаху и од кога трептаху све земље, тај је изгледао као један од туђинаца, убог, расом обавијен, где лежи на земљи, на рогозини, а камен му под главом, и сви му се клањају, а он скрушено моли да свију проштења и благослова.

А када је настало ноћ, пошто су се сви опростили и били благословени од њега, отидоше у ћелије да врше службе и да се мало одморе. А ја и једнога јереја оставих са собом, па остадосмо код њега сву ту ноћ.

А када је дошла поноћ, утиша се блажени старац, и више ми није говорио.

А када је настала ноћ, пошто су се сви опростили и црквена служба, одмах се просветли лице блаженога старца, и, подигавши очи к небу, рече:

"Хвалите Бога међу светима његовим, хвалите га и на тврђи силе његове!"(38)

А ја му рекох:

- Кога виде те говориш?

А он погледавши на ме, рече ми:

"Хвалите га и на силама његовим,
хвалите га и по премногој владавини
његовој!"(39)

И пошто је ово рекао, одмах испусти свој
пребожаствени дух и усну у Господу.

А ја павши на лице његово плаках горко и дуго,
и уставши благодарих Бога, видевши овакав
крај овога преподобног мужа.

Чувши за то сви стадоше долазити па се
дивљаху просветљености лица његова, и
говораху:

- О, блажени Симеоне, који си се удостојио да
видиш такво виђење на крају, Владiku светoга
како ти даје благодат за подвиге трудова твојих!
Зато си, веселећи се, изрекао слатки глас при
изласку душе твоје:

"Хвалите Бога међу свима његовим,
хвалите га и на тврђи силе његове,
хвалите га и по премногој владавини силе
његове"(40)

Блажен ћеш бити свуда, зато и блажени глас
изрекао јеси!

И после тога, преподобно тело његово узевши, са
чашћу постависмо га посред цркве, као што је
обичај.

Када се свршила јутрења и када су се сабрали
безбројни монаси, почеше часно појати

убичајене песме око преподобнога тела, и извршише речено: "Они који се боје Господа, славе га"(41). И тако многи народи тада дођоше да му се поклоне и да га са великом почашћу поју. Појали су прво Грци, потом Иверци, затим Руси, после Руса Бугари, потом опет ми, његово стадо сакупљено.

Када је прошло време после литургије и када се свршила сва убичајена служба, сви целиваше преподобно тело. А ја грешни обујмивши блажено тело положих га у нови гроб, као што ми беше заповедио и испуних заповест његову. Пошто се скупило мноштво монаха, нисам их отпустио све до деветога дана, служећи му службу свакога дана.

Када је овај блажени отац наш прешао у вечни покој, заветом остави манастир мени грешноме у скромном неком стању, у којем ми отиде, некога преподобног мужа, по имену Методија, са још четрнаесторицом монаха. Обузе ме велика туга и бојазан, једно од пустоши, а друго због страха од безбожних разбојника. Али како се изволи љубави Богоматере и Наставнице наше и светим молитвама господина Симеона, тај храм од незнатног и малог узнесе се у велелепну појаву. И после мало времена скупих деведесет монаха у братству и све спремих што је на

потребу манастиру.

И када сам ту пробавио осам година, настадоше многи метежи у томе крају, јер прошавши Латини и заузеше Цариград, бившу грчку земљу, чак и до нас, и улегоше и ту у свето место, пошто је настао велики метеж.

И када се овде сазнало о томе метежу, дође ми посланица од христољубивога и благочастивога, Богом изабранога и благословенога блаженим оцем Симеоном, Стефана Немање, који је владао његовом државом, и брата његова, великога кнеза Вукана. Примио сам њихову молбу која каже:

"Ево, у тој земљи узбунише се народи, а блажени отац наш, господин Симеон, који нам је био господар и учитељ, тамо лежи. Због овога молимо твоју молитву, Господа ради, немој нас презрети, узми часне мошти господина нам Симеона и пренеси их овамо, да се благослов његов јави испуњен на нама!"

А ја видевши колико желе то што моле и да је потребно то испунити, подигавши своју немоћ на то почех спремати. И угледавши згодно време да се то изврши, дошавши отворих гроб блаженога старца, и нађох тело његово часно цело и неповређено, које је било ту у гробу осам година. Јер тако приличи онима који су угодили Богу, да су и после своје смрти прослављени,

сатвориће Бог вољу оних који га се боје и
услишаће њихову молитву, "сачуваће све њихове
кости и ниједна се од њих неће сломити"(42). А
ја узевши његове часне мошти, пођох на пут. И
мада је био велики метеж у тим земљама, уз
помоћ Божју и пресвете Владичице Богородице,
и молитвама блаженога и преподобнога и
часнога господина нам и оца Симеона, прођох,
што рече, кроз огањ и воду, цео и сачуван, и
ничим повређен.

И дођох са часним моштима у Хвосно.
Када је сазнао владалац син његов Стефан
Немања, и брат му кнез Вукан, скупише
светитеља и јереје и игумане са многим
монасима и са бољарима свим, са радошћу
радујући се и весељем веселећи се. Дошавши са
великом чашћу узеше мошти господина
Симеона, песмама духовним благодарећи Бога.
Јер као што прекрасни Јосиф узе из Египта тело
оца свога Јакова и пренесе га у земљу обећану,
тако и ови богољубиви и благообразни, синови
његови са свом државом примише га, радошћу
радујући се и весељем веселећи се, сами носећи
пречасно тело оца свога, и са великом почашћу
положише га у овој светој цркви, у одређени му
гроб, који блажени раније сам себи беше
начинио. А ово се догоди месеца фебруара у 19.
дан.

Нека вам је знано о овом блаженом оцу нашем и ктитору господину Симеону, од рођења његова па до смрти:

Рођење његово било је у Зети на Рибници, и тамо је примио свето крштење. Када је овај младенац био изнесен овамо, узе га епископ цркве Светих Апостола и помоли се над дететом, и миром га помаза, па је тако и друго крштење примио. Јер све је било чудно са овим мужем: када је био дете примио је два крштења; и опет када је примио свети анђелски образ, и ту је примио два благослова - мали образ и велики. А ево и после успенија његова пречасно тело његово би двапут сахрањено: први пут у Светој Гори, где му би и уснуће, и опет отуда би узет и пренесен овамо, и са великом почашћу и красним славословљем овде по други пут беху положене његове часне мошти у гроб.

Од рођења му 46 година, и ту одмах по Божјој вољи прими владавину.

И остаде опет у владавини 37 година, и ту одмах прими свети анђелски образ.

И поживе у том образу 3 године.

И цео живот његов био је 86 година.

А престављење блаженога оца и ктитора господина Симеона би 6708 (1200!) године, месеца фебруара у 13. дан преложи се ка

вечном блаженству.

А ти, Боже и Господе свега, и препрослављена Мати Господа и Бога Спаса нашега Исуса Христа, да ово што је написано буде и чињено, да ми и они после нас до краја овога века часним молитвама оца нашега и ктитора слушамо оно што се говори, и последујући да чинимо све што је угодно Богу, гледајући на подвиге и живљење овога преблаженога оца нашега, у којима је сладост и весеље, помињући Бога, веселећи се у Богу.

Ум наш, дакле, нека буде на небесима у гледању на красоте рајске, на обитељи вечне, на анђеоске хорове, на онај живот, где ли су како ли су душе праведника или грешника; како ли ће се јавити велики Бог и Спас наш Исус Христос, према оној просвећеној речи:

"Небеса ће проћи са хуком, ваздуси спаљени ће се разрушити, земља и што је на њој и дела биће сажежени!"(43)

Какво ли ће ту свака душа саврсно тело добити? Какво ли ће бити збориште то мноштво људи од Адама, до краја света?

Какво ли ће бити Христово страшно и од сунца светлије лице?

Какав ли ћемо глас његов чути, да ли праведницима које прима у царство небеско или

грешницима које шаље у вечну муку?

Ово треба, љубљена браћо моја, да бринемо и помишљамо, у овом да живимо, јер смо ван света, јер живот на небесима имамо(44), овај живот у миру проводећи, наду имајући да ћемо у Христу Господу нашем стећи наду вечних добара, заступништвом пресвете Владичице наше Богородице и Добротворке, и молитвама преподобнога и блаженога оца нашега и ктитора господина Симеона.

Библијски цитати

Флп. 2, 9

Мт. 11, 29-30.

Упор. 1 Јн. 4, 12.

Мт. 10, 37-38.

Мт. 19, 29; Мк. 10, 29-30.

1 Тим, 2, 4.

Пс. 117, 10.

Лк. 2, 29-31.

Пропов. 1, 2.

Лк. 2, 25.

Јн. 10, 15.

Пост. 27, 28-29.

Приче 3, 1-18.

1 Јн. 4, 20. 8. 21.

Мт. 22, 40.

Ис. 1, 19-20.

Јн. 10, 11.

1 Петр. 2, 17.
2 Кор. 13, 13.
Мт. 2, 18.
Лк. 2, 40.
Мт. 11, 29-30.
Мт. 13, 46.
Мт. 19, 21.
Лк. 4, 24.
Упор. Лк. 15, 24!
1 Тим. 2, 4.
Мк. 9, 35.
Мт. 18, 3.
Мт. 5, 3.
Лк. 6, 21.
Мт 5, 3-8.
Приче 4, 20-5, 2.
Приче 1, 8.
Приче 8, 32-34 и 9, 6-11.
Пост. 3, 19.
Јн. 15, 12.
Пс. 150, 1.
Пс. 150, 2.
Пс. 150, 1-2
Пс. 14, 4.
Пс. 33, 21.
2 Петр. 3, 10.
Флп. 3, 20.

Коментари

Наш свети манастир овај - Студеница, манастир свете Богородице Добротворке (Евергетиде), који је подигнут између 1183. и 1196. године. Задужбина Стефана Немање, у монаштву Симеона, добила је свој устав или типик од Светог Саве за време његова управљања манастиром по доласку из Хиландара, око 1207. Уводни део Студеничког типика чини око Житије светог Симеона, по жанру ктиторско житије. Отуда се приликом помињања "овог манастира", "овог места" и сл. у тексту мисли на Студеницу.

Пропалу своју дедовину - О границама српске земље под Немањином владавином и идентификацијом појединих области: К.

Јиречек, Ист. Срба I 157, II 7. Рабан је, у ствари, Арбанија, а "оба Пилота" (Горњи и Доњи) су у залеђу Скадра, углавном у данашњој албанској Малесији. Патково је у југозападној Метохији (данашњи Хас) између Ђаковице и Призрена с десне стране Белог Дрима. Хвосно - северни део Метохије, у изворишту Белог Дрима, одн. око Пећи. Подримље - средње поречје Белог Дрима у Метохији, око данашњег Ораховца. Кострц - средишњи део Косовске котлине (Штимље). Дршковина - поречје реке Клине (у средњем веку - Книне), леве притоке Белог Дрима, у

Метохији. Ситница - област око истоимене реке на Косову пољу. Лаб - око реке истог имена на Косову. Липљан - на Косову пољу Глобочица (Дубочица) - у поречју Јабланице, леве притоке Јужне Мораве око данашњег Лесковца. Реке - на левој обали Јужне Мораве у подножју Јастрепца према ушћу Моравице. Ушка - источно од Глобочице око Нишаве и Власине. Поморавље - око Јужне Мораве, недовољно јасна убикација. Загрлата - око Ђуниса између Јастрепца и састава двеју Морава. Левче - и данас под тим именом у изворишту Лугомира. Белица - око реке Белице, притоке Велике Мораве (око Јагодине), северно од Левча. Видети о томе још: М. Динић, Српске земље у средњем веку, Београд 1978, 72-75, са картом; Историја срп. народа I, 258 (Ј. Калић) и карта М. Благојевића на стр. 303. Под "грчком земљом" подразумева се територија византијске државе, под непосредном влашћу византијског цара. Светитеље - У старом словенском одн. српском језику то су архијереји, епископи, владике. Други Авраам, странопримац - Манастире - Свети Никола у Топлици, црква у непосредној близини Куршумлије, у којој је од 1220. године седиште топличке епископије. Света Богородица у Топлици, на ушћу реке Косанице у Топлицу, сада у рушевинама. Свети

Георгије (Ђорђе) у Расу - Ђурђеви Ступови код Дежеве у Старом Расу, подигнути 1170/71. Вид.: Ј. Нешковић, Ђурђеви Ступови у Расу, Рашка баштина 1 (Краљево 1975) 149-159 са прегледом дотадашње литературе.

Златопечатна повеља - Студеничка хрисовуља се није сачувала ни у оригиналном свитку ни у зидном или каквом другом препису. Својеврсни покушај реконструкције садржаја: М.

Благојевић, "Закон светог Симеона и светог Саве", Сава Немањић - Свети Сава 129-166.

Алекса Комнен - Византијски цар Алексије III Анђео, а не Комнин (1195-1203). "Алексије III је типичан производ овог доба опадања. Крајње властољубље спојило се у њему са кукавичком слабошћу. Као да је хтео да карикира велике владаре из династије Комнина, овај сујетни слабић називао је себе Комнином, јер му име Анђела није изгледало довољно отмено" (Г.

Острогорски, Историја Византије, Београд 1969, 383). Алексијевом ћерком Евдокијом био је ожењен средњи син Немањин, Стефан, све док је 1201. или 1202. није отерао у Цариград. О Евдокији и Стефановом првом браку: Н.

Радојчић, "Прва женидба Стефана Првовенчаног", Глас СКА 90 (1912) 268-292; Ј. Радонић, Јевдокија прва жена Првовенчаног, Слике из историје и књижевности, Београд

1938, 82-89; М. Ласкарис, Византијске принцезе у средњовековној Србији, Београд 1926, 7-8.

Соломонову премудрост - Из вечерње стихире на "Господи вазвах", за празник цара Константина и царице Јелене (21. мај).

Када је навршио 37 година у држави својој - Сабор у Расу и абдикација Стефана Немање, као и његово замонашење, догодили су се 1196.

године. Према томе, и овде је година византијске ере вероватно требало да буде 6704, а погрешком написана 6703. Такву претпоставку вид. код Ф. Баришића, Хронол. проблеми 55 и нап. 64.

Све људско - Самогласна погребна стихира Јована Монаха, гласа трећег, из чина опела (цсл. почетак: "Веја сујета человјеческаја").

Кратак је пут - Према Јак. 4, 14 стихира стиховна у петак на вечерњи, гласа трећег ("мертвен", грч. "некросимон"), у октоиху.

Овај живот - Седилна после треће песме погребног канона, гласа шестог, у чину опела (цсл. почетак: "Воистину сујета всјаческаја").

Свих 38 твојих година - По Ф. Баришићу, Хронол. проблеми 55, нап. 63а) ово би требало да буде очигледна грешка преписивача, уместо 37 као на другим местима.

Стефана Немању - Другог (средњег) сина Немањина, Стефана Немањића, потом

првовенчаног краља Србије. На овом сабору Стефан није "венчан" за краља, већ је само уздигнут на престо великог жупана српског. У историјској науци се доста расправљало о могућним разлозима за постављање млађег сина за владоца уместо најстаријег по праву првородства. Обично се разлози виде у дејству политичке промене у Византији: 1195. је превратом ступио на престо Алексије Анђел, Стефанов таст, а Стефан је стекао високу титулу севастократора. О томе: Историја срп. народа I, 263-264 (С. Ћирковић).

Кнеза Вукана - Вукан је најстарији син Немањин, који није наследио Немању упркос праву првородства (примогенитуре). Област кнеза Вукана је Зета ("Краљевство Далмације и Дукље"). Сава потом не помиње сукоб између браће, до кога је дошло после Немањине смрти у Хиландару (1199), у раздобљу од 1202. до 1205. године.

Као Исак Јакова - Аналогија је у околности да Јаков, мада други син, добија очев (Исаков) благослов, уместо првога сина, Исава. Вид.: Пост. 27, посебно стихови 36-37, 40-41 итд. Свету Богородицу Добротворку - Студеница је посвећена Богородици "Добротворки" (Евергетиди), као истоимени манастир у Цариграду. Госпођа Анастасија - Вид. коментар

на стр.

Они који се уздају - Трећи антифон другог гласа на васкрсној јутрењи у недељу, у октоиху.

Скончати трку - Поређење живота са трком је библијско, по апостолу Павлу: 2 Тим. 4, 7-8; 1 Кор. 9, 24-26.

Најмлађи - Сава говори о себи, скривајући се иза безименога трећег лица.

Дионисија јеромонаха - На спољњем јужном зиду студеничке главне цркве налази се уклесан натпис: "Помени Господи раба својега Дионисија бившаго прваго игумена светаго места сего.

Месеца јуна почива 1 дан". Вид. о томе натпису у питању "првог игумана" Студенице: С.

Мандић, Древник, Београд 1975, 89-95 ("Први игумани манастира Студенице").

Ватопед - Један од водећих грчких манастира у Светој Гори (данас је други по рангу, одмах после Велике Лавре). Основан мало пре 985, за живота св. Атанасија Атонског, оснивача првога великог манастира у Светој Гори Велике Лавре (963). Вид.: Мендиета, Моунт Атхос 33, 62 пар. 1, 72. Као што се зна из других извора, Сава се замонашио у Русику-Пантелејмону, али је одмах потом прешао у Ватопед и ту дочекао оца. Нпр. Теодосије, Житије светог Саве, Београд 1984, 14-22 и д.

Измоли у цара кир Алексе - О томе вид.: Ф.

Баришић, Хронол. проблеми 31 и д. Сава не именује овде "место то", но у питању је запустели манастирић Хиландар у Милејама (вид. и чланак М. Живојиновић, Манастири Хиландар и Милеје, Хиландарски зборник 4 (1978) 7-14). Годину и пет месеци - то значи до смрти 13. фебруара 1199, рачунајући од поласка из Студенице 8. октобра 1197. (Баришић, тамо 56).

Неисказана Божја сахођења - Сlikовит израз за чудесна дејства божанских сила у човеку, јер Бог тада као да силази ("саходи") са својих висина у низину човековог бића.

Ливаду мира - Мотив из аренге Хиландарске повеље Стефана Немањића из 1200-1202, свакако добро познате Светом Сави. То је опште место средњовековне књижевности, о чему С. Радојчић, Хиландарска повеља Стефана Првовенчаног и мотив раја у српском минијатурном сликарству, Хиландарски зборник 1 (1966) 41-50 (= исти, Узори и дела старих српских уметника, Београд 1975, 33-43). Ливада мира је рај, а Света Гора као та ливада - рај на земљи; птица која се ту помиње је сам Сава монах, као што изричито и каже Стефан Немањић.

У 7. дан - У рукопису као да стоји (17), али то ће пре бити , ознака за редни број (као нпр. 7-и!). Вид.: В. Ћоровић, Списи св. Саве 166. О томе Ф.

Баришић, Хронол. проблеми 55, нап. 63 б); у истој расправи и о датумима који следе. Од седмога дана - Исправљена очигледна погрешка у рукопису: "од седмога на десети дан" = од седамнаестог дана, тј. од дана; вид. горе. У 11. дан - Исправљено према анализи Ф. Баришића, Хронол. проблеми 55, нап. 63 б). У рукопису иначе, стоји = 22.

12. дан - Исправљено према сугестији Ф. Баришића, на наведеном месту и у истој напмени. У рукопису је исто = 22.

Донеси ми пресвету Богородицу - Икону пресвете Богородице. У Хиландару се чува византијска мозаична портативна икона с краја XII века, за коју се по предању сматра да је то она икона пред којом је издахнуо Симеон Немања. Репродукција у монографији Хиландар, Београд 1978, 59 (Д. Богдановић - В. Ј. Ђурић - Д. Медаковић).

Уобичајене песме - То су погребне песме, али из чина монашког погребља, који се доста разликује од опела световњака (лаика). О томе: Л.

Мирковић, Литургика II, 2, 184-186.

Многи народи - Важан податак о екуменском, свеправославном карактеру светогорске монашке заједнице. Главнину монаха крајем XII века чинили су, наравно Грци, но потом се нижу и по броју и по угледу Иверци (Грузинци,

Ђурђијанци), Руси, Бугари и Срби. Ђурђијанци су имали свој манастир Ивирон, Руси - Пантелејмон, Бугари - Зограф, а Срби - Хиландар.

До деветога дана - Деветог дана по смрти, када се по типичу врши помен, панихида. Панихида се иначе "врши над умрлим за време док је још изложен у дому пре погребља, затим у 3, 9. и 40. дан после смрти" (Л. Мирковић, Литургика II, 2, 179).

Методија - Тако ревидирано према оригиналу. Башић и Мирковић, међутим, ово место погрешно разумеју. Башић: "у неком малом броју, из кога ми отиде неки пречасни муж, по имену Методије, оставив ме сам петнаестог" (Старе српске биографије II, Београд 1924, 22). Мирковић: "Када је овај блажени отац наш прешао на вечни покој, заветом остави манастир мени грешноме у малом неком начину (броју), из кога ми отиде неки преподобни муж именом Методије, монах сам петнаести" (стр. 131). У ствари, није отишао Методије, већ Симеон, а остају са Савом Методије и још четрнаесторица монаха. Упор. објашњење Хиландарског типика, на стр. 48. у овој књизи. Осам година - Почев од 1199, то је 1207. Цариград је пао још 13. априла 1204. Сава изгледа рачуна од смрти Симеонове 1199. све до

времена када добија позив из Србије, што значи да је у Светој Гори још две године после пада Цариграда. То се види из саопштења да је Симеоново тело лежало у гробу "осам година" (стр. 27). Упад Латина у Свету Гору датира се обично око 1205: Ф. Баришић, Хронол. проблеми 50; Д. Анастасијевић, Година преноса моштију св. Симеона из Хиландара у Студеницу, Богословље 1 (1926) 75 и д.

Хвосно - Област у северном делу Метохије, на североисток од Пећи. Сава се у Хвосну задржао вероватно као у пограничном месту одн. области где се већ морала налазити црква или манастир, потом од 1220. године седиште нове светосавске (хвостанске) епископије. Реља Новаковић закључује да се под местом Хвосно овде подразумева Студеница Хвостанска: "О неким питањима подручја данашње Метохије крајем XII или почетком XII века", Зборник радова Византолошког института 9 (1966) 203; В. Кораћ, Студеница Хвостанска, Београд 1976, 139.

Светитеља - Рашког епископа.

Јосиф - У повести о погребу праоца Јакова у Пост. 50, 13-14.

Овој светој цркви - Студеници.

Нека вам је знано - Сажети преглед Немањиног живота.

Рибница - На месту касније Подгорице.
Црква светих Апостола - Стара црква Петра и Павла у Расу код данашњег Новог Пазара подигнута још у IX или X веку, седиште рашког епископа, под јурисдикцијом Охридске архиепископије до 1219. одн. 1220. године.
Друго крштење - У ствари то нису два крштења већ је други пут поновљен (или први пут обављен) чин миропомазања. Сам чин крштења се у православној цркви не понавља ако је извршен у римокатоличкој цркви. Из самог текста се види да је то била само молитва (посебна молитва за примање правилно крштених иновераца) са чином миропомазања. О томе упор.: Л. Мирковић, Литургика II, 2, 65-66.
Престављење... 6708. године - Према сугестији Ф. Баришића, то је преписивачка погрешка; требало је да стоји 6707. године - 1199. Хронол. проблеми 51, 54-56.

